

LA SEPARACIÓ COM A FACTOR DE RISC EN LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE – LA PERSPECTIVA DELS HOMES

Heinrich Geldschläger

Servei d'Atenció a Homes que Maltracten
Ajuntament de Barcelona
gestionat per l'Institut de Reinserció Social

LA SEPARACIÓ COM A FACTOR DE RISC EN LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE – LA PERSPECTIVA DELS HOMES

- 1. Que? - Dades empíriques**
- 2. Per què? - Explicacions**
- 3. Què fer? - Algunes recomanacions**
- 4. Preguntes / debat**

Què? - Dades empíriques

DONES MORTES A MANS DE PARELLA O EXPARELLA

	2004	2005	2006	2007	2008
					3-abril
PARELLA O EX-PARELLA	72	58	68	71	20
Cónjuge	34	21	31	29	4
Excónjuge	5	3	4	4	2
Company Sentimental	14	11	15	20	6
Excompany Sent.	6	6	9	9	3
Novio	8	12	4	6	4
Exnovio	5	5	5	3	1
En Fase de Ruptura	12	1	12	7	2
En Ruptura + Exparelles	28	15	30	23	8
% Ruptura o Exparella	38,9	25,9	44,1	32,4	40

Contextualització

- Sempre hi ha un risc
- El risc és dinàmic i multicausal (la separació no és l'únic factor)
- La separació de per si no és cap factor de risc, ho és com la viuen i com hi reaccionen els homes

Per què la separació augmenta el risc de violència?

Molts homes utilitzen la violència per a

- Establir i mantenir un poder i un control sobre la “seva” dona que consideren una possessió
- Exigir i obtenir uns serveis (domèstics, sexuals, emocionals, etc.) a les seves parelles
- La separació significaria la pèrdua del control i del poder, de la possessió i dels serveis
- “si no és meva no serà de ningú”

Per què la separació augmenta el risc de violència? (II)

Molts homes utilitzen la violència com a reacció a amenaces percebudes per la identitat masculina:

- No complir les (auto-) exigències de la identitat masculina comporta sentiments de fracàs, inferioritat, impotència, inseguretat, vergonya, por, etc.
- La violència s'utilitza per a anul·lar aquestes emocions inadmissibles i per recuperar una sensació de poder i control momentània
- La separació significa una amenaça important a la autoimatge / identitat masculina

Per què la separació augmenta el risc de violència? (III)

Molts homes utilitzen la violència per l'autoregulació emocional:

- Dificultats per a identificar, comprendre i expressar les pròpies emocions, els seus processos interiors
- Delegació de la responsabilitat pels propis sentiments en la parella
- Dependència emocional de la parella / Vincle afectiu insegur (ansiós o coercitiu)
- Gelosia, por a ser abandonats
- La separació es viscuda com un abandó i una amenaça a la pròpia supervivència emocional

Per què la separació augmenta el risc de violència? (IV)

Molts homes utilitzen la violència per a anul·lar diferències i acabar amb conflictes:

- Concepció de la parella com a objecte / extensió d'un mateix vs. com a “legítim altre” amb una vida interior pròpia, equivalent, però diferent
 - Dificultat de conviure amb la diferència (d'opinions, preferències, desitjos, necessitats, estats anímics, etc.) i d'aguantar i resoldre conflictes
- La separació comporta molts conflictes

Què fer? - Recomanacions per a la valoració i reducció del risc

- La valoració del risc ha de tenir en compte
 - múltiples factors i aspectes
 - múltiples fonts d'informació
 - *sobre tot la valoració de la pròpia dona que sol fer la valoració més acurada*
 - la dinàmica i els canvis en el risc
- Existeixen instruments estandaritzats per a fer una valoració sistemàtica, com la SARA
- Per a obtenir informació vàlida és imprescindible establir una mínima relació de confiança

Llistat de factors rellevants en l'avaluació del risc

- Història de comportaments violents cap a membres de la família (incloent nens), coneguts o estranys
- Història d'abús físic, sexual o emocional cap a la parella
- Actituds que justifiquen la violència cap a la dona
- Negació o minimització extrema de l'ús de la violència
- Consum problemàtic d'alcohol o drogues
- Accés a armes (letals)
- Actituds i comportaments antisocials, i afiliació amb parells antisocials
- Relació de parella insatisfactòria o conflictiva, especialment si hi ha hagut recentment una separació o divorci
- Presència d'altres factors estressants de la vida, incloent atur, problemes econòmics o recent pèrdua
- Història d'haver patit o vist violència familiar en la infància
- Evidència de problemes de salut mental i/o trastorn de personalitat

El treball amb l'home per a reduir el risc

- Moltes vegades els homes (només) es mobilitzen en moments de crisi
 - *Possibilitat de motivar-lo i derivar-lo a un servei especialitzat*
 - Les consideracions de seguretat són especialment importants si els homes no han reconegut la violència i saben o creuen que tenim contacte amb la parella
- Treballant amb l'home podem reduir el risc
 - intervenint sobre les causes
 - oferint una contenció i un cert control
- Treballant amb l'home podem augmentar el risc
 - si utilitza l'assistència per a manipular la parella
 - si creem falses expectatives o sensacions de seguretat
- Importància de contactar amb les (ex-) parelles i de col·laborar amb els serveis que l'atenen

Contacte:

Servei d'Atenció a Homes que Maltracten (SAHM)
de l'Ajuntament de Barcelona, gestionat per
l'Institut de Reinserció Social (IReS)
c/ Àlaba, 61, 1er
08005 Barcelona
Tel.: 93.320.92.12
e-mail: sahmbcn@iresweb.org

Recomanacions per a la detecció i derivació

Indicadors de sospita

- comportament violent o controlador en la visita o sala d'espera
 - insisteix en acompanyar sempre la dona
 - parla per ella, la corregeix o desqualifica
- en el discurs de l'home
 - presenta problemes de parella i depressió / estrés / consum de drogues o alcohol
 - actituds o comportaments violents o controladors
 - eufemismes (baralles fortes, perdre el control, etc.)

Recomanacions per a la detecció

- Els homes que demanen ajut habitualment ho fan per altres temes (sense reconèixer o responsabilitzar-se de la violència i amb un enfoc de “pobre de mi”)
 - Depressió / problema mental
 - Alcohol / drogues
 - Problemes de parella / gelosia
 - Estrés
- En comptes d’una confrontació directa, partir del problema presentat i explorar les conseqüències d’aquest en la relació de parella per facilitar que surti el tema de la violència
 - Alguna vegada has perdut la calma amb la teva família o la teva parella quan havies begut o consumit / quan estaves gelòs?
 - Quan estaves deprimit / molt estressat, alguna vegada has fet o dit alguna cosa a la teva família o parella de la que te’n penedeixis?

Recomanacions per a la detecció

- El terme “violència” crea molt rebuig en casi tots els homes que l’exerceixen (“jo no sóc un maltractador”)
 - Detectar i acceptar (de moment) eufemismes com “discussions o baralles fortes”, “em treu de polleguera”, “perdo el control”, etc.
 - Explorar què va passar exactament
 - Explorar els sentiments i les intencions de l’home
 - Explorar les conseqüències en la parella / les filles i l’ experiència (imaginada) d’aquestes
- “Actitut Columbo”: amb “ingenuïtat curiosa” tirar del fil de la narració (coses dites de passada), preguntar per buits o incoherències, etc.

Recomanacions per a la detecció

- Utilitzar perspectives de tercers per facilitar un reconeixement del problema de violència
 - Com creus que s'ha sentit la teva filla?
 - Així, podria ser que el teu fill et tingues por?
 - Com creus que et veu la teva família quan actúes d'aquesta manera?
- Retornar-li que sembla que té un problema important amb "l'agressivitat", "l'autocontrol", "l'explotar en els conflictes", etc.

Recomanacions per a la motivació / derivació

- Identificar les *intencions* qui hi ha darrera la violència / les seves funcions i mostrar possibles alternatives (sentir-se fort, ser respectat, acabar discussions, etc.)
- Identificar i reforçar les *motivacions* pròpies per iniciar un procés de canvi
- Identificar i qüestionar les *resistències* per un procés de canvi (admetre errors, por a un procés de canvi incert, a afrontar temes dolorosos i vergonyosos, etc.)

Possibles motivacions per iniciar un procés de canvi

- Por a les conseqüències legals
 - Informar i espantar
- Desig o necessitat d'afecte / amor / relació
 - Mostrar incompatibilitat amb la violència
- Desig de ser bon pare
 - Mostrar incompatibilitat amb la violència (explorar les conseqüències en menors, imatge d'ell, etc.)
- Desig de no ser com el propi pare
 - Recuperar l'experiència pròpia i la de la mare

Oferir la possibilitat d'un procés de canvi en un servei específic

- Facilitar l'acceptació d'un problema (en contra d'una identitat masculina tradicional)
- Tractar escepticismes i aclarir dubtes respecte a un procés psicològic
- Desindividualitzar el problema i la solució
 - Molts homes tenen el problema i alguns s'en surten

La relació amb els homes que maltracten

Rebuig clar de les
accions violentes i de
les creences que les
justifiquen

Acceptació de la
persona i intent de
comprendre la seva
experiència i història

No caure en la temptació d'una postura de
superioritat professional o moral per “fer-los veure”
el què “haurien de” pensar o fer i així reproduir les
mateixes pràctiques relacionals basades en el
poder que volem revisar

Contacte:

Servei d'Atenció a Homes que Maltracten (SAHM)
de l'Ajuntament de Barcelona, gestionat per
l'Institut de Reinserció Social (IReS)
c/ Àlaba, 61, 1er
08005 Barcelona
Tel.: 93.320.92.12
e-mail: sahmbcn@iresweb.org